

Svenska folkhögskolemötet. Sedan det allmänna nordiska skolmötet avslutats öppnades, såsom förut nämnts, 13 Aug., i Stockholm tekniska skola ett svenskt folkhögskolemöte, besökt af omkring tjugo personer, representanter för 12 manliga och 5 kvinnliga svenska folkhögskolor. Bland deltagarna märktes de hufvudsakligen H. Holm från Köpenhamn och adjunkten E. Thorsbølsen från Trondheim.

Dröförande blef doktor G. A. Magnusson, föreståndare för Upsala läns folkhögskola.

Mötet beslöt att lemna en förberedande behandling af ämnesliga folkhögskolefrågor, hvilka sedermera komma att fullständigare behandlas af ett nytt svenskt folkhögskolemöte, som hålles nästa år i slutet af Augusti eller början af September på lämplig plats (helt folkhögskola) i mellersta Sverige. Såsom lämpliga platser nämndes Österviks kvinnliga folkhögskola i Örebro län, Vinnemads folkhögskola i Östergötland, Stenstorp folkhögskola i Skaraborgs län, städerna Örebro och Upsala. En nämnd tillättes för att afgöra frågan om platsen och andra med mötet sammanhängande ärenden.

Bland viktigare meningar, som uttalades, må följande nämnas:

1) *Landthushållning* bör ej till någon öfvervägande del ingå bland folkhögskolans ämnen, emedan folkhögskolan, som har till ändamål att meddela en allmän medborgerlig bildning, ej vill eller kan täfla med yrkesskolorna.

2) *Allmänna föredrag* borde folkhögskolans lärare, der så vore nödigt, hålla i bygderna. Föredragen skulle afhandla skolans inrättning, verksamhet och ändamål, som på flere håll ännu vore bland folket föga kända.

3) *Ett gemensamt pressorgan* för folkhögskolorna i Sverige, liksom de i Danmark, ansågs för önskligt. Man ville antingen hafva en af folkhögskolelärare utgifven tids- eller års-skrift eller ock söka genom öfverenskommelse med redaktionen af någon allmän spridd tidning få någon del af tidningen upplåten för behandling af ämnen i folkhögskolesaken; bland tidningar föreslogos: Allehanda för Folket, Veckoblad för folkundervisningen, Svenska Tidningar. Något beslut fattades emellertid icke denna gång i frågan.

4) *Två lärokurser* vore nödiga för lärjungarna, för att folkhögskolan skulle rätt kunna fylla sin uppgift.

5) *Föreningar och möten mellan forne lärjungar* vid folkhögskolorna borde, efter mönstret af »Folkhögskoleförbundet» i Örebro län, åstadkommas.

6) *Lärjungarnes bostäder och mathållning.* Från en sida framhölls såsom något af största vikt, att lärjungarne bodde på skolan eller åtminstone der hade med lärarne *gemensam mathållning*, hvilket åter från andra sidan framhölls såsom af ringa eller ingen betydelse, åtminstone för den manliga skolan, och stundom förenadt med verkliga olägenheter. Hufvudsaken vore, att samlifvet stärktes.

7) *Mindre bemedlade lärjungar* borde understödjas. Godt vore om medel dertill kunde skaffas.

8) *Bättre lönevillkor* åt andre lärarne vore ett önskuingsmål.

9) *Föreningar i bygderna* för att bereda tillfälle till att hålla föredrag och öfverläggningar om nyttiga och bildande ämnen borde man söka bilda genom folkhögskolelärjungar.

10) *Kvinnliga folkhögskolor* borde mera allmänt inrättas.

11) *Kretsmöten* borde, utom de större folkhögskolemötena, ordnas för folkhögskolelärarne.

12) *Kroppsförningar* borde förekomma, skyttegillen inrättas, skjutöfningar ordnas, och tillfälle beredas till täflan mellan olika skolans lärjungar.

13) *För alla folkklasser*, och ej blott för allmogen — det framhölls uttryckligen — äro folkhögskolorna afsedda.

14) *Vid valet af ämnen* för öfverläggningar inom folkhögskolan borde i allmänhet full frihet tillkomma lärjungarne, emedan på sådant sätt öppet tillfälle lemnas särskildt lärarne till att rätta missförstånd och vederlägga oriktiga meningar samt vänja lärjungarne att både taga och gifva skäl. Tydligt är, att öfverläggningarna skola föras på ett värdigt och efter ämnets beskaffenhet afpassadt och dermed öfverensstämmande sätt. All ensidighet af hvad slag som helst bör vara främmande för folkhögskolan. Det är ej skäl att undertrycka en ärligt menad fråga.

15) *Rörande undervisningsämnena* ansåg man, att valfrihet endast i särskilda undantagsfall borde lärjungarne medgifvas, emedan undervisningen annars löper fara att allt för mycket splittras, och skolan derigenom hindras från att uträtta allt det goda, hon äsyftar.

16) *Ledigheter.* Vidare uttalades den mening, att lärjungarne böra fritt och på bästa sätt få förfoga öfver sin lediga tid och att lekar, der de öfvas, böra för att fylla sitt ändamål vara fria.

17) *Den uppfostrande och undervisande delen* af folkhögskolans verksamhet hvarken borde eller kunde skiljas, den ena från den andra.

Mötet bewistades af bland andre fröken Taustström, herrar Norlander och Sjöberg från Örebro läns kvinnliga folkhögskola i Östervik. *Per. Almq. 1880*

Det börjar redan temligen tydligt visa sig, att folkhögskolornas motståndare vunnit en ganska tveivelaktig seger, då det i somras lyckades dem att få amtsförmanskaben afskrämda från att bevilja de fria högskolorna penningemedel för att undervisningen inom dem skulle kunna vara lika fri som vid statens amtskolor. Denna vägran har nemligen satt den enskilda företagsamheten i en rörelse, som åtminstone i fråga om en sådan sak hittills varit okänd hos oss. Först började man med att lemna enskilda bidrag till friplatser, och detta har t. ex. i Nedenäs amt haft sådan framgång, att dessa enskilda bidrag tillsammans äro två till tre gånger så stora, som den summa, man önskade af amtsförmanskabet. Och slutligen har man nu under de senaste dagarne börjat organisera motståndet mot regeringens försök att qväfva de fria högskolorna genom att upprätta folkhögskoleföreningar, hilkas syfte är att understödja vetgiriga ungdomar och flickor, som vilja besöka högskolorna, skaffa dessa skolor undervisningsmateriel och aflöna män, som vilja resa omkring och hålla föredrag öfver högskolesaken, för att väcka och lifva hagen för densamma. Tanken har utgått från Trondhjemsbygden, der föreningen redan är i gång. Den har genast blifvit upptagen för södra Norge i Nedenäs amt, der den redan mött stor tillslutning, och antagligen komma äfven de öfriga landsdelarne snart med. Högskolorna lifva understöd; de äro — isynnerhet nu, då de fått amtskolorna till medtäflare — nödsakade att sätta afgiften så lågt, att det är omöjligt för lärarne att lefva ensamt deraf. Det finnes väl därför också ej många, som ha flera ekonomiska svårigheter att kämpa emot, än norske högskolelärare, hvartill äfven kommer, att de samme bland de samhällsklasser, från hvilka de flesta af dem utgått, nemligen bland intelligensön, betraktas som ett slags afställningar, med hvilka man ej bör ha att räkna, om man ej vill synda mot god ton. Men kanske, just därför har bonden alltid, der han persöpligen och utan förut fattade fördomar möter högskoletanken, liksom en känsla af, att här är något, som vill honom väl, något, som uppförfat sig för hans skull, och det är därför ej underligt, att om högskolorna, trots högerpartiets och pietismens förenade mäktiga sträfvan, ännu ega bestånd, så beror detta på böndernes kärlek och öfervillighet. Björnson har på senaste tiden uttalat stränga ord mot bönderne för deras materialism och fördomsfullhet samt förklarat, att det nu måste vara förbi med „bondedyrkan“. Och det är sant, så måste det vara; man kommer aldrig derhän att höja bonden upp i bildningslifvet, om man blundar för den förnedring, århundradens synder mot honom medfört. Men det är lika fullt en missuppfattning af Björnson, att bon-

den genomgående står så lågt; detta visar sig af den stigande öfervilligheten och den mången gång rörande kärleken till de enda skolor, hvilka icke blifvit honom pålagda eller beviljade öfvan ifrån, utan som sagt till honom: här är jag, för att gifva dig det bästa, jag eger; det kommer nu an på dig sjelf, om jag skall stå eller falla. Och på de senaste fem åren har ingen högskola fallit. *(Prof. J. N. T. H. T. 1880)*

Det är äfven bönder, som nu arbetat på att få till stånd ett vintermöte på Sagatun, likasom der i somras var ett läraremöte. Mötet skall hållas från den 15 till den 24 Januari. Det skall nu varda intressant att se, hvad regeringen skall hitta på i anledning häraf. Hvarje gång nemligen, som högskolorna börja på något nytt, kommer alltid regeringen efter med en karrikatur deraf. Förmodligen kommer man nu att föreslå offentliga bidrag till folkmöten för bönder, der undervisning skall meddelas i det metrisk systemet och i smörberedning.